

ΠΠρΣυρ 53/2025, σε: ΕΕμπΔ 1/2026, σχόλιο: Ι. Αθηναίος-Πιέρρος, σ. 145-159

Sakkoulas-Online.gr - Εκτύπωση σελίδων για προσωπική χρήση του συνδρομητή

ΠΠρΣυρ 53/2025

Πρόεδρος: Ω. Καραγιάννη

Εισηγήτρια: Ο. Ταπεινοπούλου

Δικηγόροι: Α. Μητσάκος, Σ. Μούζουλας

Ανώνυμη εταιρία. Μεταβίβαση μετοχών μη εισηγμένης ΑΕ. Ολιγομετοχική, κλειστή, οικογενειακή ΑΕ. Έννοια αυτόκλητης ΓΣ. Συγκρότηση και συμμετοχή στη ΓΣ. Απαρτία και πλειοψηφία.

Αποδείχθηκε ότι τα ιδιωτικά συμφωνητικά με τα οποία φέρεται να έγιναν μεταβιβάσεις μετοχών ΑΕ σε συγκεκριμένο μέτοχο ήταν πλαστά, καθώς ήταν πλαστή η υπογραφή του μεταβιβάζοντος. Από το ελάττωμα αυτό ο αποκτών δεν απέκτησε στην πραγματικότητα τις μετοχές και δεν μπορεί να ασκήσει τα σχετικά μετοχικά δικαιώματα.

(...) Αποδεικνύονται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Το έτος 1989 συστάθηκε νομίμως η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ» και το διακριτικό τίτλο «1 5.Α», με έδρα την περιοχή Καλαμοπόδι της Νήσου Μυκόνου και κύριο αντικείμενο την εκμετάλλευση κάμπινγκ, εστιατορίου, ενοικιαζόμενων δωματίων και αναψυκτηρίου. Το μετοχικό της κεφάλαιο διαιρείται σε 264.000 ονομαστικές μετοχές, εκ των οποίων α) 100.000 μετοχές, με αύξοντες αριθμούς 164.001-264.000 ανήκαν στον ..., β) 82.000 μετοχές με αύξοντες αριθμούς 82.001-164.000 ανήκαν στον (δεύτερο) ενάγοντα, γ) 41.000 μετοχές με αύξοντες αριθμούς 1-41.000 ανήκαν στον εναγόμενο και δ) 41.000 μετοχές με αύξοντες αριθμούς 41.001-82.000 ανήκαν στην αποθανούσα ..., μητέρα του εναγομένου. Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι στις 17.6.2021, εκλέχθηκε μετά από αυτόκλητη γενική συνέλευση της εταιρίας, η οποία δημοσιεύθηκε στο ΓΕΜΗ και δεν έχει προσβληθεί ως προς τη νομιμότητά της, νέο διοικητικό συμβούλιο αυτής αποτελούμενο από τους ... Σημειώνεται ότι αν και ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι δεν υπήρξε συνέλευση κατά την ως άνω χρονολογία, σας προτάσεις του συνομολογεί ότι πράγματι υπήρξε συνάντηση όλων (βλ σελίδα 57η, παράγραφο 2η, σειρές 3η-4η των προτάσεων του εναγομένου), γεγονός που σε συνδυασμό με τα επόμενα αποδεικνύει ότι πράγματι έλαβε χώρα νομίμως αυτόκλητη καθολική γενική συνέλευση. Ειδικότερα, αυτοαναιρείται με την παραδοχή του στην από 17.12.2021 και με αριθμό κατάθεσης 990/17.12.2021 αίτησης ασφαλιστικών που κατέθεσε (βλ. σελίδα 8η, παράγραφο 2η, σειρές 3η-4η της εν λόγω αιτήσεως), ότι πράγματι εκλέχθηκε νέο διοικητικό συμβούλιο και συνεπώς δεν υπήρχε λόγος για

εκλογή νέου διοικητικού συμβουλίου, αλλά και με τους ισχυρισμούς του κατά την εξέτασή του (βλ. σελίδα 10η, σειρά 5η πρακτικών 11ns.4.2025). Το αυτό δε επαναλαμβάνει και με την προσθήκη του κατ' άρθρο 237 παρ. 9 ΚΠολΔ (βλ. σελίδα 5η, σειρές 8 επ. αυτής). Κατά την εν λόγω καθολική συνέλευση, συμμετείχαν οι: α) ... με 100.000 μετοχές, β) ... με 41.000 μετοχές και κατά δήλωσή του με 20.500 μετοχές ως κληρονόμος της ..., ήτοι με συνολικά 61.500 μετοχές, γ) ... με 20.500 μετοχές ως κληρονόμος της -... και δ) με 82.000 μετοχές (βλ. το πρακτικό της Γ.Σ. το οποίο δημοσιεύθηκε την 7.7.2021, δυνάμει της με αριθμό πρωτ. ... ανακοίνωσης, με κωδικό αριθμό καταχώρησης ...). Το ως άνω διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας, το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα τη 2α.7.2021 (βλ. τη με αριθμό πρωτ. .../19.7.2021 δημοσίευση στο ΓΕΜΗ), με την από 3.9.2021 πρόσκλησή του, που δημοσιεύθηκε στο ΓΕΜΗ στις 15.9.2021, συγκάλεσε ετήσια τακτική γενική συνέλευση των μετόχων της στις 11.10.2021, ημέρα Δευτέρα, ώρα 11.00 π.μ στα γραφεία της εταιρίας στο Καλαμοπόδι Μυκόνου, για τη λήψη αποφάσεων στα ακόλουθα θέματα: α) τροποποίηση καταστατικού, β) εκλογή νέου διοικητικού συμβουλίου, γ) έλεγχος οικονομικών στοιχείων της εταιρίας, δ) διάφορα θέματα - ανακοινώσεις. Κατόπιν της παραπάνω πρόσκλησης, ο εναγόμενος, ..., επέδωσε στην εταιρία την 1η.10.2021, την από 30.9.2021 δήλωσή συμμετοχής του στη γενική συνέλευση με 141.000 μετοχές, που αντιπροσωπεύουν το 53,41% του μετοχικού της κεφαλαίου, στην οποία επισύναψε ως απόδειξη της μετοχικής του ιδιότητας αντίγραφο της εκτυπωθείσας καταχώρισης στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 του Ν. 4557/2018, επικαλούμενος ότι η εταιρία δεν έχει εκδώσει τίτλους μετοχών, την οποία καταχώριση έκανε ο ίδιος, χρησιμοποιώντας του κωδικούς taxisnet του. Ήτοι προσπάθησε να αποδείξει την κατοχή των επικαλούμενων από τον ίδιο μετοχών, προσκομίζοντας έγγραφο που συντάχθηκε από τον ίδιο. Ο (δεύτερος) ενάγων, ... κατέθεσε για τη συμμετοχή του 182.000 μετοχές, ορίζοντας ως αντιπρόσωπό του για τις 82.000 μετοχές την ... σύμφωνα με τον από 7.10.2021 πίνακα μετόχων για τη Γ.Σ. της 11ns.10.2021, που υπογράφεται από την πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας, Περαιτέρω, στις 11.10.2021 και περί ώρα 10.45 π.μ εμφανίστηκαν στην εγκατάσταση της εταιρίας στο Καλαμοπόδι Μυκόνου, τόσο ο εναγόμενος συνοδευόμενος από τους πληρεξουσίους δικηγόρους του, ... και ..., όσο και ο ..., συνοδευόμενος από τη ... και την ... Οι ως άνω μέτοχοι δεν συνομίλησαν μεταξύ τους και ο μεν ... κατευθύνθηκε προς το χώρο, που χρησιμοποιεί ως γραφείο του, ο δε ... αφού προσπάθησε ανεπιτυχώς να εισέλθει στο γραφείο, που βρισκόταν ο ..., καθώς η πόρτα του ήταν κλειδωμένη, κατευθύνθηκε σε άλλο χώρο της επιχείρησης. Επισημαίνεται ότι οι εγκαταστάσεις της εταιρείας στο Καλαμοπόδι περιλαμβάνουν πολλούς χώρους με διάφορες χρήσεις (γραφεία, λογιστήριο, χώρος υποδοχής, αποθήκες κλπ.), ενώ δεν προκύπτει ότι στην πρόσκληση ή και κατά την ημέρα της διεξαγωγής της γενικής συνέλευσης είχε προσδιοριστεί (λ.χ. με ανάρτηση της πρόσκλησης ή σχετικού πληροφοριακού σημειώματος στην είσοδο συγκεκριμένου χώρου) επακριβώς ο συγκεκριμένος χώρος συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης. Ακολούθως, η πλευρά του ... διεξήγαγε τη γενική συνέλευση στο ως άνω γραφείο του,

σύμφωνα και με το από το 11.10.2021 πρακτικό, που δημοσιεύθηκε στο ΓΕΜΗ στις 13.10.2021. Κατά την ως άνω συνέλευση, όπως προκύπτει από το ως άνω πρακτικό, παρέστη μόνο αυτός, συνοδευόμενος από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του, ..., κατέχοντας μετοχές, που αντιπροσωπεύουν το 53,41% τον μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας και λόγω της κατά τα άνω απουσίας των υπολοίπων μελών του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας (που όπως αναφέρθηκε βρίσκονταν σε άλλους χώρους του ίδιου συγκροτήματος) όρισε ως πρόεδρο της γενικής συνέλευσης το δικηγόρο, ... και ως γραμματέα τη ... υπάλληλο της επιχείρησης. Περαιτέρω, στην ίδια γενική συνέλευση ο ως άνω μέτοχος δήλωσε ότι παρίσταται και για επιπλέον 41.000 μετοχές (της αποβιώσας μητέρας του ...), ενώ σε αυτή εκλέχθηκε νέο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας αποτελούμενο από το ..., την ... και τον ... (τέκνο του ...). Το ως άνω διοικητικό συμβούλιο, συγκροτήθηκε σε σώμα αυθημερόν, ενώ το πρακτικό της γενικής συνέλευσης όσο και το η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου περί συγκρότησής του σε σώμα και κατανομής αρμοδιοτήτων καταχωρήθηκαν στο ΓΕΜΗ στις 13.10.2021 με αριθμό 24607188. Η πλευρά δε του ..., φέρεται να διεξήγαγε τη γενική συνέλευση σε άλλο χώρο της εταιρείας, που αναφέρεται ως «γραφεία», στο από το 11.10.2021 πρακτικό, που δημοσιεύθηκε στο ΓΕΜΗ στις 30.11.2021. Κατά την ως άνω συνέλευση, όπως προκύπτει από το ως άνω πρακτικό, άσκησε καθήκοντα προέδρου η ... και καθήκοντα γραμματέα η ... και παρέστη μόνο αυτός, κατέχοντας 182.000 μετοχές. Περαιτέρω, στην ίδια γενική συνέλευση αποφασίστηκε η τροποποίηση των άρθρων 2 (έδρα της εταιρείας), 9 (σύγκληση της γενικής συνέλευσης) και 18 (σύγκληση του διοικητικού συμβουλίου) του καταστατικού, ενώ σε αυτή εκλέχθηκε νέο διοικητικό συμβούλιο της καθ' ης εταιρείας αποτελούμενο από τους ... και ... Το ως άνω διοικητικό συμβούλιο συγκροτήθηκε σε σώμα αυθημερόν, αναθέτοντας περαιτέρω την εκπροσώπηση της εταιρείας στην Πρόεδρό του και Διευθύνουσα Σύμβουλο, ..., ενώ τόσο το πρακτικό της γενικής συνέλευσης όσο και η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου περί συγκρότησής του σε σώμα και κατανομής αρμοδιοτήτων καταχωρήθηκαν στο ΓΕΜΗ στις 30.11.2021 με αριθμό ..., το δε τροποποιηθέν καταστατικό της εταιρείας δημοσιεύθηκε στο ΓΕΜΗ στις 30.11.2021 και με αριθμό ..., κατόπιν της .../30.11.2021 απόφασης της Υπηρεσίας ΓΕΜΗ του Επιμελητηρίου Κυκλάδων και της ως άνω απόφασης της γενικής συνέλευσης. Από τα μόλις ρηθέντα προκύπτει ότι η διαφορά των ως άνω μετόχων [(δεύτερου) ενάγοντας και εναγόμενου], έγκειται στο ότι καθένας από αυτούς, υποστηρίζει ότι οι 100.000 μετοχές του πατέρα τους, ..., μεταβιβάστηκαν στον ίδιο. Ειδικότερα, ο -... ισχυρίζεται ότι ο πατέρας του ... μεταβίβασε σ' αυτόν τις 100.000 ονομαστικές του μετοχές λόγω πώλησης δυνάμει των από 4.12.2019 ιδιωτικών συμφωνητικών (82.000 μετοχές με το πρώτο συμφωνητικό και 18.000 μετοχές με το δεύτερο συμφωνητικό), ενώ ο ... ισχυρίζεται ότι ο πατέρας του ... μεταβίβασε σ' αυτόν τις 100.000 ονομαστικές του μετοχές λόγω πώλησης δυνάμει του από 18.6.2021 ιδιωτικού συμφωνητικού. Σημειώνεται δε ότι ο ... και φερόμενος ως μεταβιβάζων και στις ανωτέρω τρεις συμβάσεις, είχε υποβάλει έγκληση κατά του ... ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Σύρου κατά του εναγομένου (βλ. προσκομιζόμενη με Α.Β.Μ Α-22-446 Έγκληση) για το αδίκημα της

διακεκριμένης κακουργηματικής κατάρτισης πλαστών εγγράφων κατ' εξακολούθηση με σκοπό προσπορισμού περιουσιακού οφέλους τουλάχιστον άνω των διακοσίων ενενήντα τριών χιλιάδων (293.000,00) ευρώ, ενώ στην υπ' αριθμόν 1.986/14.1.2022 ένορκη βεβαίωσή του ενώπιον της συμβολαιογράφου Μυκόνου ... αναφέρει ότι ουδέποτε προέβη στην εν λόγω μεταβίβαση και ότι είτε παραπλανήθηκε και εξαπατήθηκε, ώστε να θέσει την υπογραφή του επί των με ημερομηνία 4.12.2019 συμφωνητικών, είτε η υπογραφή του τέθηκε από άλλο πρόσωπο. Ως προς τα επίδικα με ημερομηνία 4.12.2019 ιδιωτικά συμφωνητικά, λεκτέα είναι τα εξής: Από την επισκόπηση των σωμάτων αυτών προκύπτει ότι ο πωλητής, ..., φαίνεται να συμβλήθηκε στις εν λόγω συμβάσεις, ως κάτοχος του με αριθμό ... δελτίου ταυτότητας, ενώ για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του, επιδείχθηκε η με αριθμό ...». άδεια οδήγησης, η οποία δεν ήταν σε ισχύ λόγω του προχωρημένου της ηλικίας του. Προκύπτει επίσης ότι αναφέρονται σε αυτά, νομικές διατάξεις που είναι κατηργημένες (βλ. τα άρθρα 13 παρ. 2 του Ν. 2238/1994 και 8β του Ν. 2190/1920), αν και φέρονται ότι συντάχθησαν από νομικό εξ' ολοκλήρου (βλ σελίδα 7π των πρακτικών της 11ης.4.2025), δίχως τη χρήση παλαιών προτύπων. Στα άρθρα 3 και 4 αυτών αναφέρεται ότι «Η παρούσα συντάχθηκε και υπογράφεται στην Ελληνική Γλώσσα» και «Η παρούσα σύμβαση διέπεται από το Ελληνικό Δίκαιο και ερμηνεύεται σύμφωνα με αυτό» αντίστοιχα, όροι που δεν δικαιολογούνται σε μία σύμβαση μεταξύ πατέρα και υιού, αμφοτέρων ελληνικής καταγωγής. Συντάχθησαν δύο πανομοιότυπα ιδιωτικά συμφωνητικά, δυνάμει των οποίων, φαίνεται ότι μεταβιβάζονται την ίδια ημέρα, 82.000 μετοχές με το ένα εξ αυτών και 18.000 μετοχές με το δεύτερο, χωρίς να μπορεί να δικαιολογηθεί με κάποιο τρόπο αυτός ο επιμερισμός της μεταβίβασης, καθώς θα μπορούσε να συνταχθεί ένα και μόνο συμφωνητικό, το οποίο θα αφορούσε τη μεταβίβαση 100.000 μετοχών. Ακόμη και αν αρχικά είχε συμφωνηθεί η πώληση 82.000 μετοχών και εν συνεχεία προέκυψε η πώληση και των λοιπών 18.000 μετοχών, όπως ισχυρίστηκε ο εναγόμενος κατά την εξέτασή του, θα μπορούσε εύκολα να τροποποιηθεί ο αριθμός αυτών, δεδομένου ότι τα δύο συμφωνητικά στάλθηκαν ηλεκτρονικά στον εναγόμενο (βλ σελίδα 7η των πρακτικών της 11ης.4.2025). Επίσης τίθεται μία και μόνο υπογραφή στο τέλος του ιδιωτικού συμφωνητικού και όχι σε κάθε σελίδα, όπως είθισται σε πολυσέλιδες συμβάσεις. Προκύπτει επίσης ότι ο εναγόμενος φαίνεται να είχε την πλήρη διαχείριση της όλης διαδικασίας, με τον ορισμό δικηγόρου για τη σύνταξη αυτών και την παντελή έλλειψη νομικής παραστάσεως από την πλευρά του έτερου συμβαλλόμενου, γεγονός αξιοπερίεργο, αν ληφθεί υπόψη ότι ο τελευταίος θα αποξενωνόταν από ένα τόσο σημαντικό περιουσιακό του στοιχείο, λόγω δε του προχωρημένου της ηλικίας του, θα έπρεπε να ελεγχθεί το περιεχόμενο αυτών, αν όχι από νομικό σύμβουλο, τουλάχιστον από πρόσωπο της εμπιστοσύνης του, δεδομένου ότι ήταν ένα πρόσωπο έμπειρο στις συναλλαγές. Επίσης, στο τέλος των εν λόγω συμφωνητικών, τίθενται οι βεβαιώσεις των γνησίων των υπογραφών συμβαλλόμενων από την υπάλληλο του ΚΕΠ ... Ωστόσο καμία από αυτές δεν καταγράφηκε στο σύστημα, ενέργεια στην οποία θα έπρεπε να προχωρήσει η υπάλληλος, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμόν .../...έγγραφο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Από όλα τα ανωτέρω, τα οποία αποτελούν ενδείξεις περί της μη εγκυρότητας των επίδικων ιδιωτικών συμφωνητικών, το Δικαστήριο πείσθηκε περί της πλαστότητας των υπογραφών του ..., ληφθέντων υπόψη: α) Της συμμετοχής του εναγομένου κατά την αυτόκλητη γενική συνέλευση της 17ης.6.2021 με 61.500 μετοχές, ενώ είχαν προηγηθεί κατά τους ισχυρισμούς του οι επίδικες συμβάσεις, β) Της μετέπειτα συμμετοχής του στη γενική συνέλευση της 11ης.10.2021, στην οποία δεν θα έπρεπε να λάβει χώρα, αν δεν ήθελε να νομιμοποιήσει ένα παράνομο Διοικητικό Συμβούλιο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο πρακτικό της γενικής συνέλευσης που συντάχθηκε από την πλευρά του «Σήμερα στις 11 Οκτωβρίου 2021, ημέρα Δευτέρα κατ'ώρα 11 π.μ, ύστερα από πρόσκληση του Διοικητικού Συμβουλίου με ημερομηνία 3.9.2021, η οποία αποτέλεσε αντικείμενο δημοσιότητας σύμφωνα με τον νόμο, στα γραφεία της ανωτέρω εταιρίας (θέση Καλαμοπόδι του Δήμου Μύκονου), συνήλθαν οι μέτοχοί της σε έκτακτη γενική συνέλευση, με θέματα ημερήσιας διάταξης αυτά που αναγράφονται στην ανωτέρω πρόσκληση». Σημειώνεται ότι δεν θα μπορούσε να πράξει διαφορετικά διότι θα μπορούσε να τεθεί ζήτημα ακυρότητας της ανάδειξης του ως προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, αν η εν λόγω γενική συνέλευση έλαβε χώρα κατόπιν προσκλήσεως από μη νομίμως συγκροτηθέν Διοικητικό Συμβούλιο, γ) Του ισχυρισμού του περί μη εμφάνισης των λοιπών μετόχων κατά τη γενική συνέλευση της εταιρείας στις 11.10.2021, καθώς είναι αντίθετο στα διδάγματα κοινής λογικής και πείρας να μην προσήλθαν οι μέτοχοι οι οποίοι ζήτησαν την πραγματοποίησή της, να μην προβληματίστηκε από το εν λόγω γεγονός και να προχώρησε κανονικά στη διεξαγωγή της, δ) της με ημερομηνία 10.7.2020 επιστολής του προς στην Ιερά Μονή Τουρλιανής, προς την οποία δήλωνε ότι επιθυμεί να μεταφέρει σε δική του εταιρεία τα συμφωνητικά μίσθωσης που είχε συνάψει η Μονή ως εκμισθώτρια με την εταιρεία ως μισθώτρια, γεγονός που αποδεικνύει ότι και ο ίδιος γνώριζε κατά την ημερομηνία σύνταξης της επιστολής ότι δεν ήταν ο πλειοψηφών μέτοχος της εταιρείας Paradise A.E, ε) Του ισχυρισμού του κατά την εξέτασή του κατ'άρθρο 237 παρ 8 ΚΠολΔ, ότι ο λόγος σύνταξης και του δεύτερου συμφωνητικού μεταβίβασης με το οποίο φαίνεται ότι μεταβιβάζονται από τον πατέρα του στον ίδιο 18.000, είναι για να αποκτήσει την πλειοψηφία των μετοχών της εταιρείας και ότι δίχως αυτές, θα ανήκε και πάλι στην μειοψηφία (βλ. σελίδα 8% σειρά 3η των πρακτικών της 11η.4.2025), καθώς ο ισχυρισμός του αυτός είναι ουσιαστικά αβάσιμος, διότι και μόνο με τις 82.000 μετοχές του πρώτου συμφωνητικού, θα είχε την πλειοψηφία των μετοχών, αν ληφθούν υπόψη οι 41.000 μετοχές κυριότητας του, οι 41.000 μετοχές που κληρονόμησε από τη μητέρα του και οι 82.000 μετοχές που θα λάμβανε από τον πατέρα του. Θα είχε συνεπώς στην κυριότητά του 164.000 («41.000 + 41.000 + 82.000»), ήτοι την πλειοψηφία των μετοχών δεδομένου ότι το σύνολο των μετοχών ανερχόταν στις 264.000 μετοχές. Όσον αφορά την από το μήνα Φεβρουάριο του έτους 2022 έκθεση γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης της ειδικής δικαστικής γραφολόγου- δικηγόρου ... που προσκομίζεται από τον εναγόμενο και την με ημερομηνία 25.6.2024 έκθεση γραφολογικών κριτικών παρατηρήσεων της ειδικής δικαστικής γραφολόγου-δικηγόρου ... που προσκομίζεται από τον ενάγοντα, σημειώνονται τα εξής: Αν και στην πρώτη

εξ αυτών τίθεται προς διερεύνηση το θέμα της γνησιότητας ή μη των υπογραφών του ... που έχουν τεθεί επί των υπ' αριθμούς ... και ... συμβολαιογραφικών πληρεξουσίων και επί της υπ' αριθμόν ... συμβολαιογραφικής πώλησης ακινήτου των συμβολαιογράφων Μυκόνου ... και ... και δεν ασχολείται με το επίδικο ζήτημα της γνησιότητας των υπογραφών του ... επί των με ημερομηνία 4.12.2019 ιδιωτικών συμφωνητικών, τα οποία μάλιστα θέτει ως μέσα σύγκρισης για την απόδειξη της γνησιότητας των πρώτων, αν και αποτελούν το ζητούμενο στην υπό κρίση αγωγή (βλ. σελίδα 7 της εν λόγω εκθέσεως), παρόλα αυτά, αντλούνται σημαντικά επιχειρήματα από αυτή ως προς το αποδεικτέο στην παρούσα αγωγή ζήτημα, όπως θα αναλυθεί εκτενώς παρακάτω. Αντιθέτως η δεύτερη εξ αυτών, ανακρούει πειστικά την από 4.3.2024 έκθεση γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης του δικαστικού γραφολόγου ..., ο οποίος διορίστηκε από το πταισματοδικείο Μυκόνου με την υπ' αριθμόν ... έκθεση διορισμού πραγματογνώμονα. Σημειώνεται ότι αν και η τελευταία δεν προσκομίστηκε σε κανένα δικονομικό στάδιο της υπό κρίση αγωγής, χωρία της μνημονεύονται στην από 25.6.2024 έκθεση γραφολογικών κριτικών παρατηρήσεων της ειδικής δικαστικής γραφολόγου-δικηγόρου ... και συνεπώς το Δικαστήριο μπορεί να αχθεί σε ασφαλή συμπεράσματα, για τον λόγο αυτό δεν κρίνει απαραίτητη τη διενέργεια νέας πραγματογνωμοσύνης, απορριπτομένου του αιτήματος του εναγόμενου. Ειδικότερα, η τελευταία αντέκρουσε με πειστικά επιχειρήματα το τελικό συμπέρασμα της από 4.3.2024 έκθεση γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης του δικαστικού ..., ο οποίος έκρινε τη γνησιότητα των υπογραφών του ... επί των επίδικων ιδιωτικών συμφωνητικών. Πιο συγκεκριμένα, η γραφολόγος ..., αφού συνέκρινε πλήθος εγγράφων που φέρουν αδιαμφισβήτητη την υπογραφή του τελευταίου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο πραγματογνώμονας ... απεφάνθη περί της γνησιότητας των υπογραφών του ... στα επίδικα ιδιωτικά συμφωνητικά, χωρίς να αιτιολογήσει την απουσία παθολογικών στοιχείων (βραδύτητα, δυσκαμψία και τρόμο) από αυτές, εν αντιθέσει με όλες οι προηγούμενες υπογραφές του. Πράγματι από την επισκόπηση των συγκρινόμενων υπογραφών που επισυνάπτονται τόσο στην εν λόγω έκθεση, όσο και στην από το μήνα Φεβρουάριο του έτους 2022 έκθεση γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης της ειδικής δικαστικής γραφολόγου-δικηγόρου ... προκύπτει αναμφίβολα ότι οι υπογραφές του ... χαρακτηρίζονται από γραφή παθολογική, αδύναμη, ασταθή, ακανόνιστη και με χαμηλή πίεση, η οποία συνάδει με τον ιδιοπαθή τρόπο που έπασχε ο τελευταίος από το έτος 2014. Αντιθέτως τέτοια γραφολογικά γνωρίσματα, δεν φέρουν οι υπογραφές που τίθενται στα επίδικα ιδιωτικά συμφωνητικά. Συνεπώς, ληφθέντων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο άγεται στο συμπέρασμα ότι οι φερόμενες υπογραφές του ... στα από 4.12.2019 ιδιωτικά συμφωνητικά μεταβίβασης μετοχών, δεν έχουν τεθεί από τον ίδιο.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η κρίνόμενη αγωγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή ως βάσιμη κατ' ουσίαν και να αναγνωρισθεί η πλαστότητα των υπογραφών ... στα, από 4.12.2019 ιδιωτικά συμφωνητικά με τίτλο «ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ» με τα οποία φέρεται να πώλησε, μεταβίβασε και παρέδωσε στον εναγόμενο ογδόντα δύο χιλιάδες (82.000) μετοχές και δεκαοχτώ χιλιάδες (18.000) μετοχές αντίστοιχα

της εταιρείας «... S.A.

Παρατηρήσεις

1. Η σχολιαζόμενη απόφαση, μολονότι εκδόθηκε επί τη βάσει (κυρίως) αγωγής αναγνώρισης πλαστότητας ιδιωτικών συμφωνητικών μεταβίβασης μη εισηγμένων μετοχών ανώνυμης εταιρείας, δεν εξαντλεί το νομικό της υπόβαθρο στο πεδίο του αστικού – γενικού & ειδικού ενοχικού δικαίου και αστικού δικονομικού δικαίου σε επίπεδο απόδειξης. Αντιθέτως, στον πραγματικό πυρήνα της Απόφασης, εγγράφονται και τυποποιούνται θεμελιώδη και κατεξοχήν δογματικά εταιρικοδικαϊκά ζητήματα της αε, μεταξύ άλλων: ποιος νομιμοποιείται έναντι της ανώνυμης εταιρείας ως αληθής μέτοχος και ποιος δύναται, ως εκ τούτου, να συμμετέχει εγκύρως στη γενική συνέλευση, να υπολογίζεται για τον σχηματισμό απαρτίας και πλειοψηφίας και, εντέλει, να επηρεάζει τη σύνθεση και τη νομιμοποίηση του διοικητικού συμβουλίου. Τούτο προκύπτει ανάγλυφα από τα ίδια τα πραγματικά περιστατικά της επίδικης διαφοράς, αφού η φερόμενη μεταβίβαση συνολικά ήταν ικανή να μεταβάλει καθοριστικά τον εσωτερικό συσχετισμό δυνάμεων στην εταιρεία. Η υπόθεση, συνεπώς, αφορά αμέσως την οργανωτική νομιμότητα της εταιρικής βούλησης και θεμελιώδη στοιχεία της ιδιοσυστασίας της, και όχι απλώς το κύρος των ιδιωτικών εγγράφων μεταβίβασης.

2. Δέον στο παρόν σημείο, να αναφερθεί ότι, η έννοια της εταιρείας και ο συμβατικός δεσμός που προαπαιτείται για τη δημιουργία της, ερείδονται κατ' αρχήν στη προσωπική σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των συμβαλλομένων – εταίρων και στην επίτευξη ενός κοινού σκοπού. Ειδικότερη εκδήλωση της εμπιστοσύνης αυτής αποτελεί το γεγονός ότι η μεταβίβαση των εταιρικών συμμετοχών (μεριδίων) επιτρέπεται μόνον κατόπιν κοινής συμφωνίας και συναπόφασης των μερών, ενώ σε αντίστροφη ανάγνωση, η αποχώρηση συμβαλλόμενου μέρους συνεπάγεται κατ' αρχήν τη λύση της συμβατικής σχέσης και κατ' επέκταση της εταιρείας. Αυτός ο προσωποπαγής μηχανισμός έκφρασης της εμπιστοσύνης των εταίρων, που αποτελεί το χαρακτηριστικό γνώρισμα, κατά κανόνα, των προσωπικών εταιρειών¹, διασπάται υπό προϋποθέσεις στην περίπτωση των κεφαλαιουχικών εταιρειών, αλλά ιδίως στο δίκαιο των αε.

3. Εναρκτήριο σημείο μιας τέτοιας νομικής αντίληψης, εδράζεται στον κανόνα της ελεύθερης μεταβιβασιμότητας των μετοχών της ανώνυμης εταιρείας. Ο εν λόγω κανόνας, που εξειδικεύεται και αναλύεται σε τέσσερεις² επιμέρους εκφάνσεις: i. στο δικαίωμα μεταβίβασης της μετοχής, ii. στο δικαίωμα μη μεταβίβασης της μετοχής, iii. στο δικαίωμα απόκτησης της μετοχής, και iv. στο δικαίωμα μη απόκτησης της μετοχής, αποτελεί θεμελιώδη αξιωματική παραδοχή και δογματική αρχή, για την ανεμπόδιστη και συνεχή λειτουργία της επιχείρησης και εντεύθεν της αγοράς. Η αρχή της ελεύθερης μεταβιβασιμότητας των μετοχών λειτουργεί δηλαδή, ως εγγύηση για τη ρευστότητα των επενδύσεων και ως μηχανισμός προστασίας των δικαιωμάτων των μετόχων μειοψηφίας. Παράλληλα, συμβάλλει στην

αποτελεσματική λειτουργία των μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς επιτρέπει την αναδιάρθρωση της μετοχικής σύνθεσης σε περιπτώσεις που η υφιστάμενη διοίκηση δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις προσδοκίες των επενδυτών.

4. Συναφώς, η ελευθερία μεταβίβασης των μετοχών στην τυπική - δογματική μορφή της ανώνυμης εταιρείας, αποτελεί ίσως το πιο δομικό και αξονικό χαρακτηριστικό της³, το οποίο τη διακρίνει, τόσο από τις προσωπικές εταιρείες, αλλά και από τις λοιπές κεφαλαιουχικές εταιρείες. Η ελεύθερη μεταβιβασιμότητα των μετοχών, επιτρέπει στην αε να διεξάγει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες αδιάλειπτα, και ανεξάρτητα από τις εναλλαγές στα πρόσωπα των μετόχων, αποφεύγοντας έτσι τις επιπλοκές στη διαδικασία αποχώρησης εταιρικών μελών, που είναι, αντιθέτως, συνήθεις μεταξύ των εταίρων προσωπικών εταιρειών⁴, αποτελώντας έτσι την άλλη όψη της προστασίας των μετόχων από τη λύση και εκκαθάριση της εταιρείας, εξασφαλίζοντας στη νομική προσωπικότητα της αε την αέναη επιχειρηματική της συνέχεια⁵ χωρίς κατ' ουσίαν ανάγκη για συνεχόμενη και ενεργή συμμετοχή τους στην επιχειρηματική καθημερινότητα⁶.

5. Αντιθέτως, στην περίπτωση των ατομικών επιχειρήσεων, των προσωπικών εταιρειών, αλλά και των κλειστών - ολιγομελών κεφαλαιουχικών εταιρειών με εντονότερα χαρακτηριστικά των προσωπικών εταιρειών, οι εταίροι και οι εν γένει αντισυμβαλλόμενοι της εταιρείας, βρίσκονται σε μια ανησυχία ότι, η τρόπον τινά εκχώρηση διαχείρισης των περιουσιακών τους δικαιωμάτων επί του εν προκειμένω μετοχικού κεφαλαίου της αε και των συμβάσεων τους, θα απομείωνε την αξία της αναμενόμενης απόδοσής τους και επομένως επιθυμούν να την περιορίσουν. Ακριβώς για αυτούς τους λόγους, στο δίκαιο των προσωπικών εταιρειών (partnerships), όλες οι δικαιοδοσίες έχουν έναν βασικό κανόνα που απαγορεύει την ελεύθερη μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων των εταίρων και την εντεύθεν εκχώρηση των περισσότερων συμβάσεων τους, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του άλλου συμβαλλόμενου μέρους. Ταυτόχρονα, όμως, αυτές οι απαιτήσεις συγκατάθεσης καθιστούν πιο δύσκολο για τον εταίρο να πουλήσει την επιχείρηση και να ρευστοποιήσει την επένδυσή του.

Αποτελεί δε κοινή παραδοχή ότι, τόσο στην εθνική αλλά και ευρωπαϊκή επιχειρηματική πραγματικότητα, οι περισσότερες (σύμφωνα με τη Eurostat, το 98,9% των εταιρειών που δραστηριοποιούνται εντός ευρωπαϊκής ένωσης αποτελούν «πολύ μικρές» (micro) και «μικρές» (small) εταιρείες) ανώνυμες εταιρείες, είναι μη εισηγμένες, ιδιωτικές, «κλειστές» εταιρείες (closely held), με περιορισμένο αριθμό μετόχων και συχνά οικογενειακές ή ελεγχόμενες από μια μικρή ομάδα επενδυτών, με ευέλικτη και συνήθως ολιγομελή δομή διοίκησης. Σε μια αε με τα προαναφερθέντα δομικά αξονικά χαρακτηριστικά, όπως αποδείχθηκε και στην περίπτωση της σχολιαζόμενης Απόφασης, η ελευθερία μεταβίβασης των μετοχών της, δεν αποτελεί επιθυμητό εργαλείο στα χέρια των μετόχων της, κυρίως διότι, αφενός τα πρόσωπα των μετόχων είναι γνωστά μεταξύ τους και ο ένας προσβλέπει στην παρουσία του άλλου

(intuitus personae)⁷.

6. Εξειδικεύοντας, σε εθνικό επίπεδο, ο κανόνας της ελευθερίας μεταβίβασης των μετοχών της αε προβλέπεται και τυποποιείται στο άρθρο 41 ν. 4548/2018 (πρώην 8β παρ. 5-7 ν. 2190/1920), και με δεδομένο ότι, στο ελληνικό εταιρικό δίκαιο, με εξαίρεση την ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρεία του άρθρου 284 ν. 4072/2012 που βρίσκεται σχεδόν σε πλήρη πρακτική αχρησία, μόνο μια μορφή εταιρείας με δικαίωμα έκδοσης μετοχών υφίσταται, δηλαδή η ανώνυμη εταιρεία, με τη λογική του one size fits all, αυτός είναι και ο μοναδικός υφιστάμενος κανόνας ελευθερίας μεταβίβασης μετοχών. Συνεπώς, οι μέτοχοι των ολιγομελών και κλειστών κατά τα προαναφερθέντα αε, ρυθμίζουν συνήθως, είτε καταστατικά τις ανεπιθύμητες μεταβιβάσεις των μετοχών, είτε σε μια εξωεταιρική συμφωνία μετόχων. Παραδείγματα τέτοιων ρυθμίσεων είναι οι καταστατικοί περιορισμοί μεταβίβασης με την χρήση και έκδοση δεσμευμένων μετοχών κατ' άρθρ. 43 ν. 4548/2018, είτε με τη χρήση του δικαιώματος προαίρεσης κατ' άρθρ. 44 ν. 4548/2018, είτε με τη μορφή εξωεταιρικής συμφωνίας και αντίστοιχης ρήτρας δικαιώματος αγοράς μετά την πώληση.

7. Μια ορολογική αλλά και εννοιολογική διευκρίνιση στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητη: Οι έννοιες της «στενής», «ολιγομελούς», «κλειστής», «οικογενειακής» κλπ. ("closely held", "closed", "private") ανώνυμης εταιρείας, τις οποίες συναντάμε συχνά στην ελληνική θεωρία, νομολογία και επιχειρηματική πραγματικότητα, αλλά και στο ηπειρωτικό εταιρικό δίκαιο γενικότερα, σε αντίθεση με τις ανοιχτές, δημόσιες, πολυμετοχικές ή/και εισηγμένες αε ("open", "public"), αποτελούν χαρακτηρισμούς που αφορούν την εσωτερική νομική και πραγματική κατάσταση, δομή και τάξη της ανώνυμης εταιρείας, τις πιθανές καταστατικές της διαμορφώσεις και τον τρόπο λειτουργίας του συνόλου των ρυθμισμένων και τυποποιημένων μηχανισμών της αε, και όχι το μέγεθος της εταιρείας από οικονομικής, φορολογικής, οικονομοτεχνικής και λογιστικής άποψης. Καμία σύγχυση δεν πρέπει να υφίσταται με τις νομοθετικές έννοιες της «πολύ μικρής», «μικρής», «μεσαίας», «μεγάλης» και «πολύ μεγάλης» οντότητας, υπό την έννοια της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2013/34 και το ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις». Δεν εισάγεται με τους χαρακτηρισμούς αυτούς δηλαδή ιδιαίτερη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας, ούτε υβριδικό μόρφωμα.

8. Η σχολιαζόμενη απόφαση, μολονότι εκδόθηκε επί αγωγής με αίτημα, μεταξύ άλλων, την αναγνώριση της πλαστότητας ιδιωτικών συμφωνητικών μεταβίβασης μη εισηγμένων μετοχών ανώνυμης εταιρείας, υπερβαίνει εμφανώς τα όρια μιας κοινής ιδιωτικοδικαιικής ή αμιγώς αστικής φύσεως αποδεικτικής διαφοράς. Στον πραγματικό και κανονιστικό της πυρήνα αναδεικνύεται, με ιδιαίτερη καθαρότητα, το προγενέστερο και δογματικώς βαθύτερο ερώτημα του δικαίου της ανώνυμης εταιρείας: ποιος νομιμοποιείται έναντι της εταιρείας ως μέτοχος, ποιος δύναται να μετάσχει εγκύρως στη γενική συνέλευση, να συνυπολογισθεί για τον σχηματισμό απαρτίας και πλειοψηφίας και, τελικώς, να επιδράσει εγκύρως στη

συγκρότηση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου. Η διαφορά, επομένως, δεν αφορά απλώς το κύρος δύο ιδιωτικών εγγράφων, αλλά τον ίδιο τον μηχανισμό παραγωγής της οργανωμένης εταιρικής βούλησης, ήτοι τον σύνδεσμο ανάμεσα στη μετοχική ιδιότητα, τη γενική συνέλευση ως ανώτατο εταιρικό όργανο και την επακόλουθη νομιμοποίηση του διοικητικού συμβουλίου⁸.

9. Η ορθή δογματική αφετηρία εντοπίζεται, στο κανονιστικό πλέγμα των άρθρων 40, 41, 42 και 124 ν. 4548/2018, το οποίο, μετά την πλήρη ονομαστικοποίηση των μετοχών, ανασυγκροτεί τη μετοχική ιδιότητα έναντι της εταιρείας ως ζήτημα οργανωτικού status και όχι ως απλή εξωεταιρική σχέση κτήσης. Το άρθρο 40 παρ. 2 εδ. ε' ορίζει ότι ως μέτοχος έναντι της εταιρείας θεωρείται ο εγγεγραμμένος στο βιβλίο μετόχων, το άρθρο 41 παρ. 2 ότι η μεταβίβαση με ειδική διαδοχή ολοκληρώνεται έναντι της εταιρείας με την καταχώριση στο βιβλίο αυτό, ενώ το άρθρο 124 παρ. 1 συνδέει το δικαίωμα συμμετοχής στη γενική συνέλευση με το ότι ο μέτοχος έχει και αποδεικνύει τη μετοχική του ιδιότητα κατά την ημέρα διεξαγωγής της. Ορθώς στο πλαίσιο αυτό γίνεται δεκτό ότι το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση δεν απορρέει από αόριστη επίκληση οικονομικού συμφέροντος ή ιδιωτικής αξίωσης, αλλά από τη μετοχική ιδιότητα ως θεσμική προϋπόθεση της ίδιας της εταιρικής δράσης⁹.

10. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, το κρίσιμο ερώτημα της υπόθεσης δεν ήταν απλώς αν καταρτίσθηκαν εγκύτως *inter partes* οι φερόμενες ως συμβάσεις μεταβίβασης, αλλά αν από τα έγγραφα αυτά μπορούσε να συναχθεί, έναντι της εταιρείας, μετοχική ιδιότητα ικανή να θεμελιώσει οργανωτική συμμετοχή στη Γ.Σ. Εντεύθεν, η αφετηριακή σκέψη και θεωρητική κατασκευή ερείδεται στο πλέγμα των νομοθετικών διατάξεων των άρθρων 40, 41, 42 και 124 ν. 4548/2018. Μετά δηλαδή και την πλήρη ονομαστικοποίηση των μετοχών, η μετοχική ιδιότητα έναντι της εταιρείας οργανώνεται ως status νομιμοποίησης και όχι ως απλή εξωεταιρική περιουσιακή αξίωση. Το άρθρο 40 παρ. 2 ορίζει ότι ως μέτοχος έναντι της εταιρείας θεωρείται ο εγγεγραμμένος στο βιβλίο μετόχων, το άρθρο 41 παρ. 2 συνδέει τη μεταβίβαση με ειδική διαδοχή με την καταχώριση στο βιβλίο αυτό, ενώ το άρθρο 124 παρ. 1 απαιτεί ο συμμετέχων στη Γ.Σ. να έχει και να αποδεικνύει τη μετοχική ιδιότητα κατά την ημέρα διεξαγωγής της. Από τη συστηματική αυτή σύνδεση προκύπτει ότι, άλλο είναι η μεταβίβαση της μετοχικής σχέσης μεταξύ μεταβιβάζοντος και αποκτώντος, και άλλο η εταιρική νομιμοποίηση του αποκτώντος. Μεταξύ των μερών η μεταβίβαση, ιδίως όταν δεν έχει εκδοθεί τίτλος, μπορεί να λάβει χώρα κατά τους κανόνες του κοινού δικαίου, έναντι όμως της εταιρείας κρίσιμη είναι η ένταξη του αποκτώντος στο σύστημα ταυτοποίησης και νομιμοποίησης του εταιρικού δικαίου. Γι' αυτό και το βιβλίο μετόχων δεν έχει απλώς πληροφοριακή ή λογιστική σημασία, αλλά επιτελεί αυθεντική νομιμοποιητική λειτουργία, έστω υπό τη μορφή μαχητού τεκμηρίου, επαρκούς για την ασφάλεια της εταιρικής ζωής¹⁰.

11. Η νομιμοποιητική αυτή λειτουργία του βιβλίου μετόχων καθίσταται ακόμη

σημαντικότερη στην περίπτωση που δεν έχουν εκδοθεί μετοχικοί τίτλοι. Η μη έκδοση τίτλων δεν καταλύει τη μετοχική σχέση, αλλά μεταφέρει το κέντρο βάρους της απόδειξης και της νομιμοποίησης στο βιβλίο μετόχων και στα συναφή εταιρικά έγγραφα. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 40 παρ. 4 ν. 4548/2018 ορίζει ρητώς ότι, αν δεν εκδίδονται τίτλοι, η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας γίνεται με βάση τα στοιχεία του βιβλίου μετόχων και, αν παρίσταται ανάγκη, με τα έγγραφα που κατέχει ο μέτοχος. Συνεπώς, η νομοθετική και θεωρητική αυτή κατασκευή που δέχεται ότι τα λοιπά έγγραφα – πρακτικά γενικών συνελεύσεων, πρωτόκολλα παράδοσης, βεβαιώσεις, αποδείξεις διανομής μερίσματος – λειτουργούν επικουρικά και όχι ισοδύναμα προς το βιβλίο μετόχων, είναι δογματικά σύμφωνη. Ιδίως δε σε περιβάλλον ενδοεταιρικής σύγκρουσης, όπου ακριβώς αμφισβητείται η ίδια η βάση της πλειοψηφίας, η επίκληση διάσπαρτων ιδιωτικών εγγράφων δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον κύριο εταιρικό μηχανισμό ταυτοποίησης. Η δε σχολιαζόμενη απόφαση ενισχύει ορθά τη θέση αυτή, καθώς συνεκτιμά όχι μόνο την απουσία ασφαλούς εταιρικής ενσωμάτωσης των επιδίκων συμφωνητικών, αλλά και τις εσωτερικές τους ενδείξεις αναξιοπιστίας, όπως η παραπομπή σε ήδη καταργημένες διατάξεις και ο αδικαιολόγητος επιμερισμός της φερόμενης μεταβίβασης σε δύο χωριστά συμφωνητικά¹¹.

12. Στο σημείο αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία η δήλωση της ιδιότητας του μετόχου στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων που αναφέρεται στη σχολιαζόμενη Απόφαση. Το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων του άρθρου 20 ν. 4557/2018 δεν αποτελεί σύστημα εταιρικής νομιμοποίησης του μετόχου, αλλά μηχανισμό δημοσίου δικαίου για σκοπούς διαφάνειας, δηλαδή για την ανεύρεση του φυσικού προσώπου που τελικώς κατέχει ή ελέγχει την εταιρική οντότητα. Η διάκριση αυτή είναι απολύτως κρίσιμη και πρέπει να διατηρείται με δογματική ακρίβεια: άλλο είναι ο μέτοχος ως φορέας της μετοχικής σχέσης και άλλο ο πραγματικός δικαιούχος ως πρόσωπο τελικού ελέγχου. Η καταχώριση, επομένως, σε αυτό το μητρώο δεν υποκαθιστά ούτε το βιβλίο μετόχων του άρθρου 40 ούτε τη νομιμοποίηση του άρθρου 124 ν. 4548/2018. Πολύ περισσότερο, όταν η καταχώριση έχει γίνει από τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο με τη χρήση προσωπικών κωδικών taxisnet, το σχετικό ηλεκτρονικά εξηγημένο έγγραφο, δεν μπορεί να αναχθεί σε εταιρικό τίτλο απόδειξης, αλλά αποτελεί, κατ' ουσίαν, αυτοπαραγόμενο πληροφοριακό δεδομένο. Τούτο δεν σημαίνει ότι είναι εντελώς νομικά αδιάφορο, η σημασία του όμως είναι μόνον έμμεση και επικουρική σε επίπεδο γενικότερης συναποδεικτικής αξίας: μπορεί να συνεκτιμηθεί ως στοιχείο της συνολικής συμπεριφοράς του δηλούντος και της εικόνας που ο ίδιος επιχείρησε να εμφανίσει προς τη Διοίκηση και το Δικαστήριο, όχι όμως ως πρωτογενές ή νομιμοποιητικό αποδεικτικό μέσο της μετοχικής του ιδιότητας. Ορθά λοιπόν, η σχολιαζόμενη απόφαση αντιμετώπισε το σχετικό έγγραφο, όχι ως εταιρική απόδειξη κυριότητας ή νομιμοποίησης, αλλά ως εξωεταιρικό, αυτοπαραγόμενο δεδομένο, ανεπαρκές να κατισχύσει του βιβλίου μετόχων, των πρακτικών των συνελεύσεων και της συνολικής εταιρικής ταυτότητας¹².

13. Επί του ζητήματος της γενικής συνέλευσης, κεντρική θέση κατέχει η από

17.6.2021 αυτόκλητη καθολική Γ.Σ. στη σχολιαζόμενη Απόφαση. Σύμφωνα με τη νομοθετική διάταξη του άρθρου 121 παρ. 5 ν. 4548/2018, πρόσκληση δεν απαιτείται όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου και κανείς δεν αντιλέγει στην πραγματοποίησή της και στη λήψη αποφάσεων. Η καθολική Γ.Σ. δεν συνιστά ιδιαίτερο είδος γενικής συνέλευσης, αλλά θεραπευτικό μηχανισμό της έλλειψης ή πλημμέλειας της πρόσκλησης, επειδή ο σκοπός της σύγκλησης – η ενημέρωση και η δυνατότητα συμμετοχής όλων των μετόχων – έχει ήδη επιτευχθεί πραγματικώς. Από τούτο έπεται ότι η αυτόκλητη καθολική Γ.Σ., εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις της, συνεδριάζει νομίμως και εγκύρως και δύναται να αποφασίσει επί παντός θέματος αρμοδιότητάς της, μεταξύ των οποίων και η εκλογή του διοικητικού συμβουλίου. Η εκλογή Δ.Σ. από αυτόκλητη καθολική Γ.Σ. δεν είναι, επομένως, μία «ασθενέστερη» ή υποβαθμισμένη μορφή εκλογής, αλλά κανονική άσκηση της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Γ.Σ. κατ' άρθρ. 117 ν. 4548/2018. Η σημασία της διαπίστωσης αυτής είναι καθοριστική στην κρινόμενη υπόθεση: εφόσον η από 17.6.2021 συνέλευση ήταν πράγματι καθολική και νόμιμη, η απόφαση εκλογής του νέου Δ.Σ. παρήγαγε πλήρεις οργανωτικές συνέπειες και αποτέλεσε τον αναγκαίο κρίκο της επόμενης εταιρικής ακολουθίας πράξεων, ιδίως ως προς τη σύγκληση της μεταγενέστερης συνέλευσης. Αντιστρόφως, αν η μετοχική βάση με την οποία εμφανίσθηκαν οι συμμετέχοντες εκεί ήταν πλασματική, τότε θα διακυβευόταν όχι απλώς η ορθότητα ενός πρακτικού, αλλά η ίδια η οργανωτική νομιμοποίηση του διοικητικού οργάνου που εμφανίσθηκε στη συνέχεια να συγκαλεί τη νέα Γ.Σ.¹³

14. Το δεδομένο αυτό της αυτόκλητης Γ.Σ. καθιστά παράλληλα σαφές ότι, η κρίση περί της νομιμότητας της καθολικής Γ.Σ. δεν μπορεί να απομονωθεί από τη μεταγενέστερη εμφάνιση παράλληλων φερόμενων ως συνεδριάσεων της ίδιας γενικής συνέλευσης της 11.10.2021. Από οργανωτική άποψη, η γενική συνέλευση είναι ενιαίο συλλογικό όργανο, η βούληση του οποίου σχηματίζεται μέσω πραγματικής συνάθροισης, συζήτησης και ψηφοφορίας. Δεν είναι νοητή η ύπαρξη δύο παράλληλων, χωρικών ή οργανωτικώς διασπασμένων «γενικών συνελεύσεων» της ίδιας εταιρείας, την ίδια ημέρα και ώρα, επί της ίδιας πρόσκλησης, με διαφορετικές συνθέσεις μετόχων και «ανταγωνιστικά» πρακτικά. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν πρόκειται για δύο εξίσου έγκυρες μορφές εκδήλωσης της ίδιας εταιρικής βούλησης, αλλά για ένδειξη ρήξης της οργανωτικής ενότητας της συνέλευσης.

15. Ως προς την έννοια της πρόσκλησης της ΓΣ που και αυτή μνημονεύεται στην σχολιαζόμενη Απόφαση, όταν (η πρόσκληση) δεν προσδιορίζει με επάρκεια το ακριβές οίκημα, τον όροφο ή την αίθουσα σε πολυλειτουργικό συγκρότημα, η παράλειψη αυτή δεν είναι απλή ατέλεια· δύναται να καταστήσει ανέφικτη τη συνάθροιση όλων στον ίδιο φυσικό χώρο και να διασπάσει, στην πράξη, το ίδιο το συλλογικό όργανο. Η θεωρία ορθώς δέχεται ότι η ακριβής διεύθυνση περιλαμβάνει, ιδίως σε πολυώροφα ή σύνθετα κτίρια, και τον όροφο ή ακόμη και την αίθουσα, ακριβώς για να εξασφαλίζεται η ενότητα της συνεδρίασης. Υπό το πρίσμα αυτό, οι παράλληλες φερόμενες συνεδριάσεις δεν αποτελούν κρίσιμη ένδειξη ότι η διαδικασία σχηματισμού

εταιρικής βούλησης είχε ήδη διαρραγεί. Και τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία για τη δογματική υπαγωγή των επακόλουθων πράξεων στο σύστημα ακυρωσίας, ακυρότητας ή, κατ' εξαίρεση, ανυποστάτου των άρθρων 137-139 ν. 4548/2018¹⁴.

16. Στο σημείο αυτό εισέρχεται, με ιδιαίτερη βαρύτητα, η συνολική συμπεριφορά των μετόχων ως κριτήριο αποδεικτικής και εταιρικοδικαιικής αξιολόγησης. Δεν πρόκειται, βεβαίως, για αυθύπαρκτο υποκατάστατο του τίτλου κτήσης, ούτε για άτυπη δημιουργία μετοχικής ιδιότητας μέσω συμπεριφοράς. Πρόκειται, όμως, για εξαιρετικά ισχυρό ερμηνευτικό και αποδεικτικό δεδομένο, ιδίως στις κλειστές και οικογενειακές Α.Ε., όπου οι μέτοχοι γνωρίζουν, κατά κανόνα, άμεσα τη μετοχική σύνθεση και η οργανωτική ζωή της εταιρείας εξελίσσεται μέσα σε στενό κύκλο προσώπων. Η συμμετοχή του ίδιου προσώπου σε καθολική Γ.Σ. με ορισμένο αριθμό μετοχών, η μεταγενέστερη επίκληση κατοχής αισθητά μεγαλύτερου αριθμού μετοχών, η αποδοχή ή αμφισβήτηση της νομιμότητας συγκεκριμένου Δ.Σ., η τυχόν προσφυγή σε συγκεκριμένη πρόσκληση ως νόμιμη και η εν γένει στάση του σε διαδοχικά εταιρικά στάδια, συνθέτουν μια αλυσίδα αντιφατικής και αλληλοαναιρούμενης εταιρικής συμπεριφοράς που δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Η ενδεχόμενη δηλαδή αντίφαση μεταξύ συμμετοχής σε μια καθολική Γ.Σ. και μεταγενέστερης επίκλησης διαφοροποιημένης κατοχής μετοχών δεν έχει απλώς αποδεικτική βαρύτητα, λειτουργεί ως σοβαρή αντένδειξη κατά της κανονικότητας του προβαλλόμενου τίτλου κτήσης. Το ίδιο ισχύει και για την εσωτερική αριθμητική ανακολουθία ως προς την αναγκαιότητα ύπαρξης περισσότερων συμφωνητικών και εμβαλωματικών εγγράφων. Η συνολική, συνεπής ή αντιφατική, συμπεριφορά των μετόχων δεν ιδρύει αφ' εαυτής δικαίωμα, αποτελεί, όμως, κρίσιμο μέσο ελέγχου και δικαστικής εκτίμησης και κρίσης του κατά πόσον ο προβαλλόμενος τίτλος εναρμονίζεται με την πραγματική εταιρική ζωή ή αντιφάσκει προς αυτήν. Ιδίως δε στο δίκαιο της Α.Ε., όπου η μετοχή είναι ταυτοχρόνως περιουσιακό αγαθό και φορέας οργανωτικής συμμετοχής, η αντίφαση ανάμεσα στην επικαλούμενη ατομική κτήση και στην ίδια την εταιρική συμπεριφορά του προβαλλόμενου ως μετόχου έχει αυξημένη ερμηνευτική βαρύτητα¹⁵.

17. Από τη σκοπιά της παθολογίας των αποφάσεων της Γ.Σ., παρότι η σχολιαζόμενη Απόφαση δεν το αναδεικνύει, υφίσταται ανάγκη αυστηρής διάκρισης: Δεν δημιουργεί κάθε συμμετοχή μη δικαιούμενου προσώπου στη ΓΣ της αε, αδιακρίτως ανυπόστατο. Το ισχύον άρθρο 139 παρ. 2 ν. 4548/2018 επιφυλάσσει την κύρωση του ανυποστάτου στις περιπτώσεις όπου στη ψηφοφορία συμμετείχαν, στο σύνολό τους, πρόσωπα χωρίς μετοχική ιδιότητα ή πρόσωπα που είχαν αντλήσει το δικαίωμα ψήφου από μη μετόχους. Αντιθέτως, όταν συμμετέχει και νομιμοποιούμενος μέτοχος, το ζήτημα μετατοπίζεται, κατά κανόνα, στο πεδίο της ακυρωσίας ή, κατά περίπτωση, της ακυρότητας, αναλόγως της φύσης του ελαττώματος και της επιρροής του στο σχηματισμό της απαρτίας ή της πλειοψηφίας. Η διάκριση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, ακριβώς επειδή η υπόθεση περιλαμβάνει αφενός αμφισβήτηση της μετοχικής ιδιότητας, αφετέρου προβλήματα συγκρότησης

και ενότητας της ΓΣ. Επομένως, η σχολιαζόμενη απόφαση είναι χρήσιμη και διότι ανακόπτει, έστω εμμέσως, τη συνήθη πρακτική υπεραπλούστευση, κατά την οποία κάθε κρίσιμη πλαστή μεταβίβαση μετοχών οδηγεί δήθεν αυτομάτως στο ανυπόστατο όλων των επακολουθησασών εταιρικών αποφάσεων. Το ορθό είναι ακριβώς το αντίθετο: απαιτείται ειδική υπαγωγή κάθε ελαττώματος στο αντίστοιχο καθεστώς των άρθρων 137, 138 ή 139, με ιδιαίτερη στάθμιση του αν επηρέασε τη νόμιμη συγκρότηση της συνέλευσης, την απαρτία, την πλειοψηφία ή την ίδια τη δυνατότητα καταλογισμού της βούλησης στο εταιρικό όργανο¹⁶.

18. Τέλος, συνολικώς θεωρούμενη, η σχολιαζόμενη απόφαση πρέπει να αναγνωσθεί ως απόφαση με εταιρικοδικαικό βάθος πολύ μεγαλύτερο από εκείνο που αφήνει να διαφανεί το στενό διατακτικό της. Η ουσιαστική της συμβολή έγκειται στο ότι επιβεβαιώνει το δεδομένο ότι, στη μη εισηγμένη και ιδίως στην κλειστή ή οικογενειακή Α.Ε., η μετοχική ιδιότητα, η εγγραφή στο βιβλίο μετόχων, η απόδειξη της ιδιότητας αυτής κατά τον χρόνο της Γ.Σ., η νομιμότητα της καθολικής ή μη συνέλευσης, η εκλογή του Δ.Σ., η ενότητα της συνεδρίασης, η απαρτία και η πλειοψηφία, καθώς και η εξωτερική δημοσιότητα των εταιρικών γεγονότων, συγκροτούν αλληλεξαρτώμενους κρίκους της ίδιας οργανωτικής αλυσίδας. Η πλαστότητα του τίτλου μεταβίβασης δεν επηρεάζει μόνον μία ιδιωτική περιουσιακή σχέση, αλλά δύναται να διαρρήξει τον ίδιο τον μηχανισμό παραγωγής της εταιρικής βούλησης. Και αντιστρόφως, η συνεπής ή αντιφατική εταιρική συμπεριφορά των ίδιων των μετόχων, η νόμιμη ή μη συμμετοχή τους σε καθολικές ή τακτικές συνελεύσεις, η αναγνώριση συγκεκριμένου Δ.Σ., η σύνταξη «ανταγωνιστικών» και αλληλοαναιρούμενων πρακτικών και η επίκληση αυτοπαραγόμενων δηλώσεων αποτελούν όχι περιθωριακά, αλλά κεντρικά στοιχεία της απόδειξης και του ελέγχου της αλήθειας ως προς το ποιος ήταν πράγματι μέτοχος και με ποια έκταση εταιρικής εξουσίας.

Ιωάννης Αθηναίος-Πιέρρος

Δικηγόρος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Νομικής Δ.Π.Θ., LL.M

¹ Ν. Ρόκας, Ετ, σελ. 11επ.

² Almlöf, Hanna. «Regulation of Shareholder Exits in Closely Held Companies – Reflections from Sweden» European Company and Financial Law Review, vol. 19, no. 2, 2022, pp. 180

³ John Armour/Henry Hansmann/Reinier H. Kraakman/Mariana Pargendler, What is Corporate Law?, in: Reinier H. Kraakman/John Armour/Paul Davis/Luca Enriques/ Henry Hansmann/Gerard Hertig/Klaus Hopt/Hideki Kanda/Mariana Pargendler/ Wolf-Georg Ringe/Edward Rock (eds.), The Anatomy of Corporate Law: a comparative and functional approach, 2017, p. 1–28, 10.

⁴ Henry Hansmann, the ownership of enterprise, 152-5, 1996

⁵ Blyth, M. (2009). Business Continuity Management: Building an Effective Incident Management Plan. Wiley, pp. 78-95, Cerullo, V., & Cerullo, M. J. (2004). Business Continuity Planning: A Comprehensive Approach. Information Systems Management, 21(3), pp. 70-78, Elliott, D., Swartz, E., & Herbane, B. (2010). Business Continuity Management: A Crisis Management Approach (2nd

ed.). Routledge, pp. 112-128, Herbane, B., Elliott, D., & Swartz, E. M. (2004). Business Continuity Management: Time for a Strategic Role? Long Range Planning, 37(5), pp. 435-457, Hiles, A. (2010). The Definitive Handbook of Business Continuity Management (3rd ed.). Wiley, pp. 45-67, Wong, W. N. Z. (2009). The Strategic Skills of Business Continuity Managers: Putting Business Continuity Management into Corporate Long-term Planning. Journal of Business Continuity & Emergency Planning, 4(1), pp. 62-68, Zsidisin, G. A., Melnyk, S. A., & Ragatz, G. L. (2005). An Institutional Theory Perspective of Business Continuity Planning for Purchasing and Supply Management. International Journal of Production Research, 43(16), pp. 3401-3420

⁶ Armour/Hansmann, et al. ό.π., in: Kraakman/Armour, et al. (eds.), Anatomy, (fn. 1), 10

⁷ Ν. Βερβεσός, σε ΔικΑΕ (επιμ. Ε. Περάκη), τ. Ι, αρθρ. 3, σελ. 146, Wiedemann, Gesellschaftrecht, Band I, 89

⁸ Άρθρ. 116, 117, 121, 124, 130, 137-139 ν. 4548/2018, Μάρκου, Θεμελιώδεις θεσμοί, αρχές και έννοιες του δικαίου της ΑΕ, 2022, σ. 392 επ., 395 επ., Αντωνόπουλος, σε: Μούζουλα/Αντωνόπουλο, Ανώνυμες εταιρίες, τόμ. 2, 2023, άρθρ. 124, σ. 917 επ., Χριστοδούλου, σε: Σωτηρόπουλο/Βερβεσό κ.ά., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, 2024, άρθρ. 117, 121, 137-139

⁹ ΟΛΑΠ 26/1998 ΔΕΕ 1998, 851, ΑΠ 907/1998 ΕλλΔνη 1999, 625, Χριστοδούλου, σε: Σωτηρόπουλο, Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, τόμ. 2, 2024, υπό άρθρ. 124, ΕφΠειρ 420/2020 με παρ. Ι. Αθηναίου - Πιέρρου, ΕΕμπΔ, 2021, σελ. 341-364.

¹⁰ ΟΛΑΠ 62/1981 ΝοΒ 1981, 1256, ΑΠ 528/2014 ΕΕμπΔ 2014, 863, ΑΠ 2185/2007 ΔΕΕ 2009, 333, ΕφΘρ 290/2001 ΔΕΕ 2002, 189, Χρυσάνθης, σε: Μούζουλα/Αντωνόπουλο, Ανώνυμες εταιρίες, τόμ. 1, 2023, άρθρ. 40, σ. 805 επ., άρθρ. 41, σ. 815, Μάρκου, ό.π., σ. 392-397

¹¹ ΠΠρΑθ 3021/2007 ΕΕμπΔ 2008, 568, ΠΠρΘεσ 28189/2009 ΕΕμπΔ 2010, 55, Χασάπης, σε: Σωτηρόπουλο/Βερβεσό κ.ά., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, τόμ. 1, 2023, άρθρ. 40, σ. 607-608, Χρυσάνθης, σε: Μούζουλα/Αντωνόπουλο, Ανώνυμες εταιρίες, τόμ. 1, 2023, άρθρ. 40, σ. 811-814, Αντωνόπουλος/Γρηγοριάδης, σε: Δίκαιο Κεφαλαιουχικών Εταιριών, τόμ. 1, 2022, σ. 427-430

¹² Άρθρ. 20 ν. 4557/2018, ΑΠ 757/2022 ΔΕΕ 2023, 479 με παρ. Χρυσάνθη, ΠΠρΘεσ 4369/2020 Αρμ 2022, 239 με παρ. Χ. Σκαλίδη, ΜΕΦΑθ 1061/2022 ΕΛΔ 2022, 1759 με παρ. Κόκκινου, Χρυσάνθης, σε: Μούζουλα/Αντωνόπουλο, Ανώνυμες εταιρίες, τόμ. 1, 2023, άρθρ. 40, σ. 805 επ., ιδίως ως προς τη διάκριση ταυτοποίησης μετόχου και πραγματικού δικαιούχου

¹³ Άρθρ. 117 περ. β', 121 παρ. 5 ν. 4548/2018, Παμπούκης, «Καθολική γενική συνέλευση», ΕΛΔ 1994, 516 επ., Παμπούκης, «Αυτόκλητη καθολική γενική συνέλευση», ΕπισκεΔ 2015, 1 επ., Κιντής, Ακυρότης και ακυρωσία των αποφάσεων της γενικής συνελεύσεως της ανωνύμου εταιρίας, 2004, 28 επ., ΑΠ 1979/2008 ΝΟΜΟΣ, ΕφΛαρ 25/2016 ΧρΙΔ 2017, 122

¹⁴ Άρθρ. 120, 121, 137-139 ν. 4548/2018, Χριστοδούλου, σε: Σωτηρόπουλο/Βερβεσό κ.ά., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, 2024, άρθρ. 120, ιδίως υπό 4.1 «Το οίκημα», Μάρκου, Η Γενική Συνέλευση, 103, ΠΠρΘεσ 4369/2020 Αρμ 2022, 239, ΕφΠατρ 107/2019 ΕλλΔνη 2020, 145, ΠΠρΡοδ 29/1995 ΕΕμπΔ 1997, 722

¹⁵ ΑΠ 757/2022 ΔΕΕ 2023, 479, ΑΠ 528/2014 ΕΕμπΔ 2014, 863, Μάρκου, ό.π., σ. 395-397, Αντωνόπουλος, Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 4η έκδ., 2012, σ. 247 επ., 513 επ.

¹⁶ ΠΠρΘεσ 4369/2020 Αρμ 2022, 239, ΑΠ 137/2022 ΧρΙΔ 2022, 758, ΑΠ 1340/2017 ΕΕμπΔ 2017, 556 με παρ. Βερβεσού, Χριστοδούλου, σε: Σωτηρόπουλο/Βερβεσό κ.ά., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, 2024, άρθρ. 137-139

Sakkoulas-Online.gr - Εκτύπωση σελίδων για προσωπική χρήση του συνδρομητή